

Lausunto ehdotuksesta Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosille 2022-2027

Pohjois-Pohjanmaan ELY -keskus pyytää lausuntoa 14.5.2021 mennessä Oulujoen-lijoen vesienhoitoaluetta koskevaan vesienhoitosuunnitelman ehdotukseen vuosille 2022–2027. Vesienhoidon tavoitteena on saada joet, järvet, rannikkovedet ja pohjavedet hyvään tilaan ja estää vesien tilan heikkeneminen.

Vesienhoidon suunnittelua ohjaa EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi, jonka panee toimeen kansallinen lainsäädäntö. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa säädetään tavoitteista, jotka tulee ottaa huomioon eri lakien mukaisessa päätöksenteossa. Vesilaissa ja ympäristönsuojelulaissa edellytetään, että vesienhoitosuunnitelma on otettava lupaharkinnassa huomioon. EU-tuomioistuin on linjannut, että vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia.

Emäjoki kokonaisuudessaan on suunnitelmaehdotuksessa luokiteltu hyvään saavutettavissa olevaan ekologiseen tilaan, josta seuraa, ettei siihen kohdistettaisi suunnitelmakaudelle 2022-2027, eikä käytännössä sen jälkeenkään, mitään merkittäviä parannustoimenpiteitä.

On kuitenkin olemassa paljonkin toimenpiteitä, joilla on suuri vaikutus vesieliöiden elinympäristön palauttamiselle, mutta vesivoiman tuotannolle aiheutettu haitta, lähinnä veden osoittaminen ympäristövirtaamiin, jää vähäiseksi. Vaellusyhteyksiä luomalla muun muassa luonnonmukaisilla ohitusuomilla ja kalateillä, voidaan palauttaa vaelluskalat vesialueiden lisääntymis- ja elinalueille.

Ristijärven kunta esittää, että vesienhoitosuunnitelmissa on oltava toimenpiteet, jotka edistävät vaelluseläinten luonnonkiertoa, elinympäristömme paranemista ja vesistöjen käytön mahdollisuuksia elinvoiman lisäämiseen Emäjoen kuntien varrella. Säännösteltyjen järvien vedenkorkeuden säätelyä on kehitettävä niin että kutupaikkoja ja ravintoa on tarjolla kaloille. Tavoitteeksi on asetettava vaelluskalojen nousumahdollisuuden turvaaminen kaikkiin niihin vesistöihin, joissa on ollut oma kanta.

Kainuun ELY -keskus on lähestynyt kuntaa kunnan alueella sijaitsevien pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laatimiseksi. Suunnitelmien laatimiseksi käytiin keskustelua ELY -keskuksen ja naapurikunnan kanssa, jossa myös on vastaavia tarpeita. Suunnitelmien laatiminen edellyttää kunnalta kymmenien tuhansien eurojen taloudellista panosta ELY -keskuksen avustuksen lisäksi. Käytännössä suunnitelmat on hankittava ostopalveluna tai niiden tekemiseen on palkattava ammattitaitoinen henkilö, koska pienen kunnan resursseissa ei ole kyseistä osaamista.

Vesienhoitosuunnitelmien toimenpiteiden rahoittamisessa on hyvä huomioida tänä päivänä ja tulevaisuudessa useimpien kuntien taloudellisen tilanteen kehittyminen huonompaan suuntaan. On riski, että kyseiset suunnitelmat jäävät muiden lakisääteisten

velvoitteiden jälkeen tekemättä. Toimenpiteiden rahoittamiseksi tulee suunnitella malli, jolla myös heikossa taloudellisessa tilassa olevat kunta tai muu toimija kykenee osallistumaan ja toteuttamaan suunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Suunnitelmien laatimisen varmistamiseksi ja toteuttamiseksi kunta tarvitsee merkittävää rahoituksellista tukea. Kunnan menoista noin 70 % on sote -menoja. Kaikessa muussa toiminnassa kunta joutuu priorisoimaan tehtäviään. Kunnassa on käytössä vain yksi vedenottamo. Tätä taustaa vastaan, huomioiden mahdollisen varavedenottamon tarve ja sijainti, on suojeleusuunnitelmien laatiminen perusteltua.

Linkit

<http://www.ymparisto.fi/vaikutavesiin> - Linkki kuulemissivulle, jossa "Vesienhoito" -osiosta pääsee eri vesienhoitoalueiden omille sivuille sekä kuulemisen tausta-aineistoihin, joita ovat mm. toimenpideohjelmien luonnokset, Vaikuta vesiin -karttapalvelu ja kaikille avoimet osat tietojärjestelmiä (tietojärjestelmäraportit toimivat parhaiten esim. Firefox-selaimella).